

# Launch lost Ran als meestgebruikte

Steeds vaker lijken melkveehouders te kiezen voor genoomstieren, zo laten de jaarlijkse inseminatiestatistieken van CRV Stamboek zien. Bij zowel zwart- als roodbont bestond de top twintig meestgebruikte stieren afgelopen jaar voor driekwart uit genoomstieren en voor een kwart uit fokstieren. De hoofdrol is voor genoomstier Delta Launch PP, die als eerste hoornloze stier de eerste plek opeist in het inseminatieklassement.

TEKST INGE VAN DRIE

**V**ier jaar op rij was Double W Ranger heer en meester in het klassement met meestgebruikte stieren in Nederland. Jarenlang gold de inmiddels zes jaar oude Reflectorzoon uit Double W Ricky 8 (v. Snowfever) als vanzelfsprekende eerste keus voor Nederlandse melkveehouders. En met ruim 25.500 eerste inseminaties is hij dat bij zwartbont nog steeds (tabel 1). Maar gemeten over alle in het ki-jaar 2021-2022 ingezette stieren moet Ranger zijn meerdere erkennen in de roodbonte Delta Launch PP (v. Jopper P). De dubbel hoornloze Launch stamt uit de Caudumer Lolfamilie van Sietze Henk en Tjitske Haytema uit Koudum, die vorige maand nog tot fokker van het jaar werden uitgeroepen. CRV Stamboek registreerde van de Jopperzoon in de periode van 1 september 2021 tot en met 31 augustus 2022 bijna 29.500 eerste inseminaties, zo'n 4000 meer dan Ranger. Negen jaar geleden was Topspeed Kodak de laatste roodbontstier die over alle rassen de meeste eerste inseminaties noteerde. Minstens zo opmerkelijk is dat

Launch de eerste hoornloze stier is die erin slaagt de eerste plek in het inseminatieklassement op te eisen.

## Levenstotaal: 207.000 eerste inseminaties

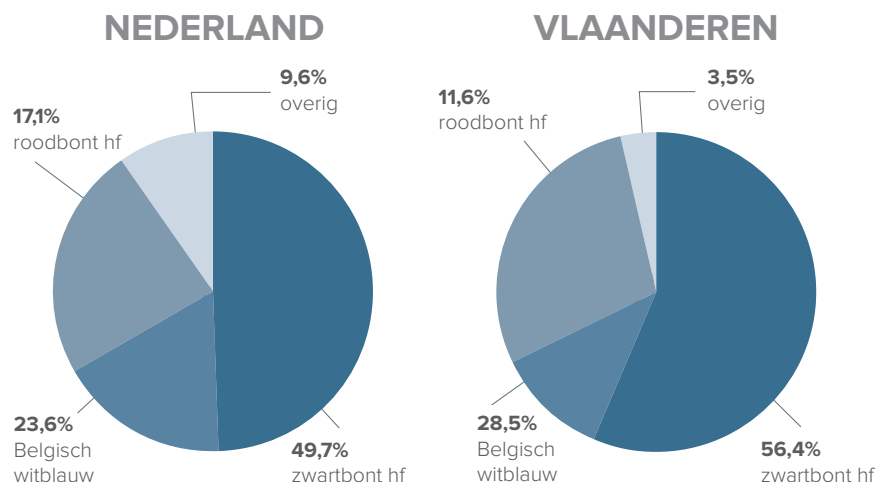
Zal Launch, ook de nummer één roodbont in Vlaanderen, het als koploper net zo lang volhouden als Ranger? Feit is dat Ranger zo langzamerhand een uitzondering in het ki-landschap vormt. Met een lopend levenstotaal van ruim 207.000 eerste inseminaties is Ranger van de huidige generatie holsteinstieren veruit het meest ingezet. Van de stieren geboren na 2010 komen Delta Bookem Danno en Delta Magister nog het dichtst in zijn buurt met beide net iets meer dan 120.000 eerste inseminaties. Weinig stieren lukt het nog om net als Ranger jaar in jaar uit in de top van de ki-statistieken te belanden. Ter illustratie: van de zwartbontstieren die twee jaar geleden in de top twintig meestgebruikte stieren prijkten, dwingen behalve Ranger alleen zijn zoon Delta Abundant P rf en VDR Slash (v. Balu) opnieuw een plek in de top twintig af.

# ger af stier

Tabel 1 – Eerste Nederlandse inseminaties per stier van 1 september 2021 tot en met 31 augustus 2022 (\* = genomstier) (bron: CRV Stamboek)

naam stier	eerste ins.	naam stier	eerste ins.	naam stier	eerste ins.	naam stier	eerste ins.
<b>zwartbont Nederland</b>		Koepon Optimizer*	4.014	Delta Jolino P*	2.867	<b>zwartbont internationaal</b>	
Double W Ranger	25.557	Delta Fisherman	3.846	Delta Fond PP*	2.844	Stantons Adorable	11.856
Delta Endless rf*	18.217	Delta Lunar	3.824	Delta Wingstar*	2.813	Bonum	8.275
Delta Nippon P*	17.253	VDR Saul Hudson*	3.707	Agus Snowdrop PP*	2.699	EDG Rubicon	6.579
Delta Abundant P rf*	16.199	Bouw Rocky	3.611	Delta Rosebud	2.687	Nuberon*	5.831
Delta Wake Up*	13.682	Willem's-Hoeve Woody*	3.577	Delta Steam PP*	2.687	Aurora Alta Antonio	5.729
Delta Powerlift rf*	11.665	Delta Liberate*	3.380	Delta Taskforce P*	2.567	VH Bube Bernell	5.398
Delta Wirdum*	10.964	Delta Lixor*	3.223	Delta Jabido*	2.473	Go-Farm Miura	5.058
Delta Everton*	10.910	Delta Xander*	3.103	Broekhuizen Bart	2.388	VH Bosman Bahrain	3.558
VDR Slash	10.486	Delta Paddock PP*	3.022	Delta Orange PP*	2.330	Gigaball	3.260
Weinterper Zodiac*	9.963	Delta Lucardi*	2.944	Elagaaster Cloud	2.326	First	3.145
Delta Perfect*	9.799	Delta Ledger P rf*	2.862	Huntje Holstein Red River	2.134	Double W 3103 Rimini	2.817
Delta Prominent*	9.189	Weggelhorster Disclosure	2.724	Delta Imperial	2.121	Guard	2.559
Delta Developer rf*	9.079	Lowlands Believer*	2.713			De-Su 13050 Spectre	2.415
Delta Remedy*	9.002	Delta Bliss*	2.676	<b>mrij</b>		Koepon Marpon*	2.410
Skalsumer Pilates	8.937	Delta Lucifer	2.519	Mustang	1.437	Swissbec Brekem rf	2.212
VDR Shakespeare*	8.664			Harm	934	De-Su 13530 Seville	2.182
Delta Lustrum	8.438	<b>roodbont Nederland</b>		Renzo	930	Peak Alta Sulien*	2.164
Delta Fair Play P*	8.288	Delta Launch PP*	29.484	Saturnus	896	Westcoast Almamater*	2.111
Delta Eloy rf*	8.273	Delta Mauro*	11.601			Legend-Maker Victor	2.062
Double W Rodeo	8.245	American Rovelli*	9.862	<b>vleesvee</b>			
Delta Magister	7.287	Delta Potter P	8.639	Polly van de Blomsteeg (bwb)	18.520	<b>roodbont import</b>	
Lowlands Miracle*	5.872	Caps Angelo	5.167	Maestro du Chateua (bwb)	17.036	Bentehoek Andy	7.803
Delta Jupiler	5.762	Delta Pitcher*	4.513	Ecoissais de Chardeneux (bwb)	17.004	Effektiv	7.373
Delta Conan	5.733	Delta Oneliner*	4.268	Tonus de Bois d'Auge (bwb)	12.546	Hokuspokus (fleckvieh)	3.885
Koepon Random*	5.664	De Paarlberg Andes*	4.156	Vekis Barack (bwb)	12.382	GS Der Beste (fleckvieh)	3.219
Big Malki	5.297	Drouner Rednex	3.850	Vekis Poetin (bwb)	11.648	Mesias (fleckvieh)	2.785
Delta Fast Lane*	5.287	Delta Jacuzzi	3.850	Berend (bwb)	10.663	Ilanne (montbéliarde)	2.692
Weelder Solution	5.277	Delta Nominator*	3.595	Mercur de Petit Rosière (bwb)	8.874	Ilax (montbéliarde)	2.442
Delta Jigger	4.840	Delta Panenka P*	3.281	Précoce du Plantis (bwb)	8.804	VR Stakkehave Viljar Vimo	1.902
De Volmer Dropshot rf	4.155	Delta Jawline PP*	2.978	Yamaguchi de Monplaisir (bwb)	8.226	Haribo (fleckvieh)	1.854

## Aandeel eerste inseminaties per ras in 2021-2022



Het zorgt ervoor dat de top twintig zwartbont dit jaar maar liefst twaalf nieuwe stieren bevat. Van dat dozijn is Delta Endless rf (v. Jacuzzi) de hoogste nieuwkomer op de tweede plek met ruim 18.000 eerste inseminaties. Endless is de volle broer van Delta Eloy rf op plaats negentien en heeft net als de nummer acht Delta Everton (v. E-Profit) Weelder Esmonique 38 (v. G-Force) als overgrootmoeder.

Ook de jongelingen Delta Wake Up (v. Floris) en Delta Powerlift rf (v. Abundant) – koploper in Vlaanderen – prijken hoog in de top tien op de plekken vijf en zes.

### In top twintig driekwart genoomstieren

Het gebruik van genoomstieren zit sowieso in de lift. Bij zwartbont telt de top twintig vijftien genoomstieren en vijf stieren met een productiefokwaarde op basis van dochterinformatie. Vorig jaar was de verhouding genoomstieren versus fokstieren elf staat tot negen. Twee jaar geleden telde de top twintig nog meer fokstieren (12 stuks) dan genoomstieren. In Vlaanderen is de situatie nog iets extremer. In de top tien prijken negen stieren die hun inzet danken aan genoomfokwaarden, met Ranger op de achtste plaats als enige fokstier (tabel 2).

Wie de roodbontstatistiek bekijkt, ziet een identiek beeld. Onder aanvoering van de jonge Launch komt ook daar in de top twintig driekwart op naam van genoomstieren en een kwart op naam van fokstieren. De hoornloze Delta Potter P is met een vierde plaats en ruim 8600 eerste inseminaties de hoogst genoteerde fokstier.

De voorsprong van Launch op zijn naaste belagers is wel enorm groot. Noteert Launch bijna 30.000 eerste inseminaties, zijn voorganger en de huidige nummer twee Delta Mauro (Goal x Bram) komt uit op iets minder dan 12.000 eerste inseminaties. Op de derde plek volgt debutant American Rovelli (Abundant P x Babilo) met bijna 10.000 eerste inseminaties.

Met name bij roodbont is ook het regiment hoornloze stieren goed vertegenwoordigd in de top twintig. In navolging van Launch en Potter telt de top twintig negen hoornloze stieren, waarvan het gros weliswaar niet de top tien haalt. Bij zwartbont ligt het aandeel hoornloze stieren in de top iets lager. Drie hoornloze stieren dringen door tot de top twintig, met Delta Nippon P en Delta Abundant P op een derde en vierde plek als vaandeldragers.

Anders dan bij de Nederlandse rood- en zwartbontstieren bevat het klassement met meestgebruikte importstieren vooral stieren die al dochters aan de melk hebben. Dat geldt bijvoorbeeld voor Stantons Adorable (Supershot x McCutchen) die voor het tweede jaar op rij koploper is. Met bijna 12.000 eerste inseminaties blijft de Canadese fokstier de in Denemarken geboren en in Duitsland geteste Bonum voor.

Bij roodbont weet ook Bentehoek Andy (Anreli x Rocky) zijn leidende positie te continueren. Andy, waarvan de eerste dochters inmiddels aan de melk zijn, kwam ter wereld op het grote bedrijf van de familie Vroege uit Dalen, maar verhuisde daarna naar Duitsland. Met ruim 7800 eerste inseminaties blijft hij Effectief voor, de ook in Nederland geboren zoon uit de Drouner AJDH Aikofamilie van de familie Albring.

### Aandeel dhz-ki op 51 procent

In totaal verwerkte CRV Stamboek afgelopen jaar een voorlopig aantal van 1.446.480 eerste inseminaties, ruim 18.000 (1,3 procent) minder dan het voorlopige aantal in het boekjaar 2020-2021. Het definitieve aantal eerste inseminaties zal nog iets hoger uitkomen, omdat er elk jaar nog nagekomen inseminaties bijko-

Tabel 2 – Eerste Vlaamse inseminaties per stier van 1 september 2021 tot en met 31 augustus 2022 (\* = genoomstier) (bron: CRV Stamboek)

naam stier	eerste ins.	naam stier	eerste ins.	naam stier	eerste ins.	naam stier	eerste ins.
<b>zwartbont Vlaanderen</b>		Delta Lucardi*	1.191	Delta Oneliner*	628	Jefferson de Dessous la Ville (bwb)	902
Delta Powerlift*	5.134	Delta Liberate*	1.060			Rejoui d'Argenton (bwb)	847
Delta Abundant P rf*	3.889	VDR Slash	973	<b>vleesvee</b>		Jordy van 't Zandeind (bwb)	828
Delta Endless rf*	3.831	Delta Perfect*	890	Paprika de la Coue (bwb)	3.094	Mercure de Petit Rosière (bwb)	827
Delta Nippon P*	3.137	Delta Amuse*	845	Ecossais de Chardeneux (bwb)	2.886		
Delta Fair Play P*	2.642	Weinterper Solution	783	Polly van de Blomsteeg (bwb)	2.565	<b>zwartbont import</b>	
Delta Eloy rf*	2.612			Vergers du Circuit (bwb)	2.421	Peak Alta Gaines*	1.308
Willem's-Hoeve Woody*	2.418	<b>roodbont Vlaanderen</b>		Tenor de Mianoye	2.054	Mirabell Sound System	1.006
Double W Ranger	2.115	Delta Launch PP*	2.684	Effigif de Bierwa (bwb)	1.718	Siemers Twin Parsly 32480	820
Lowlands Miracle*	2.052	American Rovelli*	1.938	Tonus du Bois d'Auge (bwb)	1.571	Boldi V Aptitude	814
Delta Everton*	1.701	Delta Mauro*	1.235	Castor van de Bremberg (bwb)	1.185	S-S-I PR Renegade	792
Delta Prominent*	1.524	Delta Nominator*	776	Aristide (bwb)	1.099	Westcoast Retrolook	776
Delta Wake Up*	1.476	Delta Steam PP*	648	Defilé de Thiboumont (bwb)	1.075	Cherry-Lily Zip Luster P	734

men van veehouders die zelf insemineren. Vorig jaar waren dat er ruim 19.000.

Het aandeel doe-het-zelf-ki nam in Nederland opnieuw toe. Veehouders die zelf hun koeien insemineren, namen voor het eerst meer dan de helft van alle eerste inseminaties (51,0 procent) voor hun rekening. Vorig jaar bleef dat percentage met 49,9 procent nog net onder de 50 procent steken.

In Vlaanderen telde CRV afgelopen jaar een voorlopig totaal van 221.745 eerste inseminaties, een kleine 1200 stuks of 0,5 procent minder dan vorig jaar. Het gros van die inseminaties namen de zwartbontstieren voor hun rekening. Maar het marktaandeel van de zwartbontstieren – nu 56,4 procent – loopt wel zachtjesaan terug (tabel 4). Twee jaar geleden hadden de zwartbontstieren nog bijna 61 procent van de markt in hun bezit. Het zijn met name de Belgisch-witblauwstieren die marktaandeel afsnoepen van zwartbont. Afgelopen jaar kwam in totaal 28,5 procent van de eerste inseminaties op naam van witblauw, hetzij voor gebruikskruising, hetzij voor zuivere fokkerij. Ter vergelijking: vorig jaar lag dat aandeel op 26,1 procent, twee jaar geleden op 24,3 procent.

Achter zwartbont en witblauw volgen de roodbonte holsteinstieren, die met 11,6 procent hun marktpositie stabiliseren. De belangstelling voor het Belgisch-witroodras lijkt gezien het aantal eerste inseminaties tanend. Afgelopen jaar registreerde CRV nog 666 eerste inseminaties, 160 minder dan het jaar ervoor.

### Ruim 14.000 inseminaties met mrij

Ook in Nederland heeft een ras met oude papieren als bijvoorbeeld mrij het niet gemakkelijk, zo valt op te maken uit de ki-statistieken. In totaal 14.471 eerste inseminaties met mrij-stieren telde CRV afgelopen jaar, bijna 2000 minder dan een jaar eerder. In vergelijking met tien jaar geleden is de afname zelfs iets meer dan 10.000 inseminaties. Die afname bij mrij is zeker niet te wijten aan Mustang. De Owenzoon prijkt al vier jaar op rij in de top drie meestgebruikte mrijstieren. Met ruim 1400 eerste inseminaties is hij dit jaar koploper bij mrij.

In tegenstelling tot mrij gaat het de roodbonte holsteinstieren in Nederland wel voor de wind. Voor het derde jaar op rij zien ze hun marktaandeel groeien. Het dieptepunt lag in het ki-jaar 2018-2019 met een marktaandeel van 13,9 procent. Sindsdien breiden de roodbontstieren hun aandeel elk jaar iets uit, tot aan 17,1 procent dit jaar (tabel 3).

De animo voor de melkveerassen waarmee melkveehouders hun holsteins kruisen, neemt eerder af dan toe. Zowel brown swiss als montbéliarde zien hun aantallen eerste inseminaties met meer dan 2000 stuks krimpen. Alleen het jerseyras onttrekt zich aan die afname en noteert nog een plus van 800 eerste inseminaties ten opzichte van vorig jaar. Van de kruisingsrassen blijft fleckvieh met een aandeel van 2,7 procent veruit het grootst.

### Aandeel witblauw rond 23 procent

Het aandeel eerste inseminaties met zwartbontstieren komt in Nederland met 49,7 voor het eerst onder de 50 procent uit. Ter vergelijking: in het boekjaar 2014-2015 lag dat aandeel nog net boven de 60 procent. Die

stiergebruik in Nederland (%)

ras	2021-'22*	2020-'21	2019-'20	2018-'19	2017-'18	2016-'17
zwartbont hf	49,7	50,5	52,1	51,9	52,0	54,3
Belgisch witblauw	23,6	23,3	23,6	25,3	25,7	21,3
roodbont hf	17,1	16,5	15,1	13,9	14,4	16,5
fleckvieh	2,7	2,7	2,6	2,5	2,4	2,6
brown swiss	1,2	1,3	1,2	1,0	0,8	0,7
montbéliarde	1,0	1,1	1,2	1,1	1,0	1,0
mrij	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2
jersey	0,8	0,8	0,6	0,6	0,5	0,5
aberdeen angus	0,9	0,7	0,6	0,5	0,2	0,1
blaarkop	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2
Zweeds roodbont	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4
ayrshire	0,2	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0
Deens roodbont	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3
Inra 95	0,2	0,2	0,2	0,2	0,0	0,0
Noors roodbont	0,2	0,2	0,3	0,4	0,5	0,5
blonde d'Aquitaine	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
piemontese	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
verbeterd roodbont	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
zwartbont fh	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Tabel 3 – Stiergebruik per ras in Nederland op basis van eerste inseminaties, uitgedrukt in percentages (\* = voorlopige cijfers) (bron: CRV Stamboek)

stiergebruik in Vlaanderen (%)

ras	2021-'22*	2020-'21*	2019-'20*	2018-'19	2017-'18	2016-'17
zwartbont hf	56,4	59,0	60,7	59,5	57,6	56,6
Belgisch witblauw	28,5	26,1	24,3	24,4	25,6	26,1
roodbont hf	11,6	11,5	11,9	12,8	12,9	13,2
fleckvieh	1,0	1,0	0,9	1,0	1,2	1,2
Belg. witblauw dubbeld.	0,5	0,4	0,4	0,5	0,6	0,6
Belgisch witrood	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5	0,6
brown swiss	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4
jersey	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	0,2
aberdeen angus	0,3	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Belg. rood dubbeldoel	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Belgisch rood vlees	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2
Belgisch roodbont	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
blonde d'Aquitaine	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
montbéliarde	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Tabel 4 – Stiergebruik per ras in Vlaanderen op basis van eerste inseminaties, uitgedrukt in percentages (\* = voorlopige cijfers) (bron: CRV Stamboek)

verschuiving komt grotendeels voor rekening van de witblauwstieren. Zeven jaar geleden lag hun marktaandeel nog op 10,8 procent met vervolgens een piek van 25,7 procent in 2017-2018. Inmiddels schommelt het percentage eerste inseminaties met witblauwstieren al drie jaar rond de 23 procent. Met ruim 18.500 eerste inseminaties kreeg Polly van de Blomsteeg er de meeste achter zijn naam. Een speciale vermelding verdient ook Vekis Barack. De in 2008 geboren witblauwstier prijkt al jaren op rij in de lijst met meestgebruikte witblauwstieren. In totaal registreerde CRV van Barack al bijna 173.000 eerste inseminaties en een totaal aantal van ruim 426.000 inseminaties.

In het kielzog van witblauw doet ook het angusras goede zaken. Het aantal eerste inseminaties met angustieren toont een gestaag opgaande lijn, van 170 eerste inseminaties zes jaar geleden tot bijna 13.000 afgelopen jaar. |